

Posudek na diplomovou práci

Téma:

Sociální aspekty nuceného společenství v Terezíně

Autorka: Bc. Andrea Fictumová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Bohuslav Šalanda, CSc.

Autorka si ve své práci kladla za cíl charakterizovat každodennost nucené společenství terezínských vězňů, kteří zde žili v letech 1941 až 1945 ve vazbě na sociální faktory. Pro tento účel využila kvalitativní design výzkumu, který ji umožnil kombinovat vlastní kvalitativní, resp. epizodický biografický výzkum s dalšími postupy, zejména s kvalitativní obsahovou analýzou dokumentů.

Práce má standardní obsahovou i formální úroveň. V kapitole 2 nazvané Teoretická východiska a metodologie se autorka nejprve zabývá teoretickým ukotvením své práce a vychází přitom ze sociálního konstruktivismu v kombinaci s existenciální sociologií, když se snaží konceptualizovat některé z podstatných aspektů každodenního života v jiné, než do té doby pro narátory a narátorky obvyklé životní situaci. Dále věnuje pozornost metodologickým východiskům a historickému kontextu. Z hlediska struktury práce se však domnívám, že by bývalo bylo vhodnější strukturovat tuto část jinak, a sice od obecného či obecnějšího po část, na níž navazuje vlastní výzkum, tj. od historického kontextu, přes oddíl zabývající se realitou každodenního života, kdy až po nich měla následovat metodologická východiska.

Nicméně v úvodní i teoretické části práce postrádám jasné či jasnější vymezení výzkumného problému, tj. co konkrétně chtěla autorka zkoumat a proč; zda měla nějakou premisu, kterou chtěla ověřit a proč právě tu, apod.? V textu práce pak zákonitě nenalézám odpovědi na otázky tohoto typu, což podle mne způsobuje, že práce má místy výrazně deskriptivní charakter. Studentka v ní popisuje, spíše než analyzuje získaná data a řeší nějaký „výzkumný problém“ / výzkumnou otázku.

Následující část, tj. Metodologická východiska pak nepovažuji za dostatečně rozpracovanou z několika důvodů.

- a) Autorka zde sice zmiňuje etickou stránku výzkumu, když uvádí, že jí realizovaný výzkum byl proveden v souladu s principy vyplývajícími z etického kodexu České asociace orální historie, nezmiňuje však tomuto kodexu nadřazenou normu, jíž je zákon o ochraně osobních údajů (viz z. č. 101/2000 Sb.). Dále, i když autorka v této části uvádí, že participantky a participantů výzkumu souhlasili s nahráváním, vzhledem ke skutečnosti, že v závěru práce opublikovala některé rozhovory, bývalo by vhodnější mít od nich i souhlas písemný (a to právě vzhledem k zákonné normě).
- b) V této části práce studentka sice deklaruje, že použila biografickou formu rozhovoru, přepisy rozhovorů tomu ale neodpovídají. Třebaže se věnuje určitému výseku života (životní epizodě) v běhu života lidí, rozhovory jsou vedeny jako vysoce strukturované (s pokládáním mnoha otázek), spíše než jako narativní – postavené na úvodní otázce, která otevírá (volný) prostor z perspektivy narátora či narátorky pro vyprávění o vlastním životě či jeho určitého části.
- c) Velice stručně popisuje i studium dokumentů a nespécifikuje dostatečně jejich využití ve své diplomové práci.

Prezentace vlastní výzkumné části získaných dat (tj. kapitola 3) má výrazně deskriptivní, spíše než explanační charakter. Kromě toho autorka zde nikde neuvádí, kolik rozhovorů provedla s muži, ženami, kde nyní tito lidé žijí, kolik jim je let a odkud, z jakých konkrétnějších sociálních prostředí pocházejí apod. Čtenář či čtenářka tak trochu tápe, neboť dané životní období není (systematičtěji) vztaženo k předchozímu, ani následnému životu dotázané osoby, což do určité míry devaluje použití dané metody. V této části bych uvítala vykreslení určitého „portrétu“ dané osoby (s přihlédnutím k nutné anonymizaci), aby její prezentovaná životní zkušenost byla více pochopitelná. Studentka v této části práce měla více provazovat sedimentovanou zkušenost participantů výzkumu s určitými sociálními charakteristikami, které se zde zcela vytrácejí.

Nicméně na oponované práci oceňuji realizaci vlastního kvalitativního šetření, které představuje časově, organizačně i psychicky náročnou aktivitu. Studentka prokázala, že je schopna provést vlastní výzkum a prezentovat zjištěné výsledky, byť někdy s ne zcela zřetelnou vazbou na stávající teorii.

Práci přes některé nedostatky a výše uvedené výtky doporučuji k obhajobě. Považuji ji za velice zajímavou, standardně dobře zpracovanou co do obsahové, tak formální stránky. Navrhuji proto známku velmi dobře.

Hana Maříková

V Praze 19. 9. 2014